

Гусар Д. О.,

*кандидат мистецтвознавства,
викладач кафедри естрадно-вокального мистецтва,
ПВНЗ «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ*

НОВІ ТВОРЧІ ГОРИЗОНТИ ТА ПРОФЕСІЙНІ ВИКЛИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МУЗИКАНТА НА ТЛІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

Інформаційна ера суттєво змінила образ культури сучасного людства через масове впровадження у життя кожної людини інформаційно-комунікативних технологій, значною мірою позначившись і на розвитку гуманітарних сфер науки та освіти. Поява нових інформаційних технологій справила величезний вплив на формування сучасної музичної культури, вони спричинили суттєві зміни в багатьох напрямках діяльності, пов'язаних із музичним мистецтвом.

В наукових працях українських вчених початку ХХІ ст. В. Камінського (2000), А. Карнака (2000), О. Берегової (2006), Т. Тучинської (2009) та інших окреслено коло найважливіших питань щодо використання інформаційних технологій в різних галузях музичного мистецтва. Автори підкреслюють, що завдяки виникненню музичних комп'ютерних технологій з'явилися якісно нові засоби для музичної творчості (композиторської та виконавської), для навчання та наукових досліджень.

Такі зміни були спричинені активним розвитком стандарту на інтерфейс управління синтезаторами, який з'явився в 1982 році та поступово закріпився як MIDI Стандарт (Musical Instrument Digital Interface), що дозволяє з'єднувати електронні музичні інструменти та комп'ютери різних виробників з використанням програм-секвенсорів, описувати протоколи зв'язку та передачі даних між пристроями. Таким чином з'явилося вагоме технічне підґрунтя для розвитку музичних комп'ютерних технологій.

В першу чергу, інформаційні технології значною мірою трансформували коло комунікаційних моделей в сучасному просторі. Так традиційні моделі комунікації («Композитор – Виконавець», «Виконавець – Слухач», «Композитор – Виконавець – Слухач», «Музичний викладач – Студент») доповнились новою моделлю – «Інтерактивний програмний засіб – Користувач», чому сприяла масова доступність звуковідтворюючої та комп'ютерної техніки.

Власне сама композиторська діяльність позначилась появою нового напрямку мистецтва – електронної музики з широким використанням

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 15 травня 2020 р.)

електронних музичних інструментів, різноманітних пристроїв, спеціалізованих комп'ютерних програм та інших технологічних розробок високого рівня, які дають можливість цифрового синтезу музичних звуків, цифрової обробки звукових сигналів, цифрового запису різних сонорних структур тощо. Крім того, комп'ютер активно використовується як необхідний інструмент творчості, фіксуючи музичний текст за допомогою нотних редакторів, готуючи музичні твори до ротації засобами мас-медіа тощо.

Серед сучасних композиторів, які використовують електронні технології сьогодні, – А. Загайкевич, І. Гайденко, С. Луньов, І. Небесний, Д. Перцов, О. Войтенко, О. Мануляк та інші. Дослідниця сучасних комунікаційних процесів у музичній творчості О. М. Берегова пише: «... митець не може не реагувати на нові технічні можливості самовираження, контакту з аудиторією, й тому відчуває на своїй творчості вплив матеріально-технічного чинника. Та все ж, незважаючи на грандіозний поступ електронної ери, митець залишається генератором і провідником ідей, які хвилюють сучасне йому суспільство, філософом-мислителем, чії аналітичні оцінки, узагальнення, евристичні прогнози здатні рухати музично-історичний процес, впливати на суспільну свідомість» [1, с. 340].

Відчутно змінилися також такі сфери діяльності як нотно-видавнича справа, аранжування музичних творів, робота звукозаписуючих студій, підготовка цифрових фонограм (в тому числі відео кліпів), реставрація старих записів, звукорежисура та мультимедійна режисура тощо.

Розвиток музичних комп'ютерних технологій спричинив розширення освітніх можливостей та формування нових векторів професійної музичної освіти. Сутність музично-інформаційних технологій та їх взаємозв'язок з іншими предметами формулюють нові навчальні програми, покликані розкрити перед студентами горизонти сучасних засобів навчання та творчості музикантів. У деяких середніх та вищих навчальних закладах України викладаються предмети: «Історія електронної музики», «Основи музичної інформатики», «Основи комп'ютерного аранжування», «Аранжувальні станції-синтезатори», «Практика аранжування», «Комп'ютерні технології в студійній практиці», «Додрукарська підготовка нотних видань» тощо.

З іншого боку, нові можливості сучасних музичних комп'ютерних технологій та масова розповсюдженість персональних комп'ютерів відкрила необмежений доступ до створення синтезованої музики для дуже широких кіл як музикантів, так і аматорів. Таким чином, музична

Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки

Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 15 травня 2020 р.)

творчість перестала бути сферою діяльності тільки музикантів-професіоналів.

У зв'язку з цим на сучасному етапі перед музичною освітою та практикою постають виклики, пов'язані із можливістю витіснення музиканта-виконавця різноманітними електронними носіями. Сьогодні, в час широкого використання інформаційних музичних технологій, недостатньо підготовлений до різносторонньої діяльності музикант може бути замінений фонограмою, яку зуміє знайти і ввімкнути будь-хто, а випускник з академічною підготовкою ризикує залишитися поза можливістю працювати за професією. Тому на перспективи професійної реалізації музикантів поряд із навиками сольного виконавства та музично-теоретичною підготовкою суттєво впливає рівень творчого мислення, гострота сприйняття, багатство уяви, емоційна чутливість, фантазія тощо, тобто ті креативні можливості людини, які власне і відрізняють творця від найраціональнішої машини.

Важливим інструментом успішної реалізації творчих ідей для музиканта є високопрофесійний музичний слух, який передбачає володіння механізмом гнучкого перемикавання на різні інтонаційно-ритмічні мови, здатність передчувати інтонацію, оперувати багатогою системою еталонів звучання, внутрішньо уявляти кожне співзвуччя і кожен ритмічний зворот. Максимальний розвиток слухових здібностей (в тому числі і абсолютного слуху) є нагальною потребою сучасного ринку праці, а тому є актуальним завданням для майбутніх музикантів. До вирішення такого завдання можуть також дуже успішно залучатися інформаційні технології у вигляді навчальних аудіо або комп'ютерних програм, що сприяє значній інтенсифікації процесу формування професійних музично-слухових здібностей.

Таким чином, активне залучення інформаційних технологій у сферу музичної діяльності, незважаючи на деякі виклики традиційним методам музичної освіти та практики, несе у собі значний потенціал та сприяє розвитку нових горизонтів музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Берегова О. М. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? : Наукове видання. Київ, НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 388 с.
2. Гайденко І. А. Роль музичних комп'ютерних технологій у сучасній композиторській практиці: дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03. – Музичне мистецтво. Харків, 2005. 187 с.

3. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика. Навч. посібник для студ. вищих навчальних закладів спеціалізації – Музичне мистецтво. Львів : Спалах, 2000. 212 с.

4. Пясковський І. До проблеми комп'ютерного моделювання процесу композиторської творчості. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Вип. 20. Музичний твір: проблема розуміння. Київ : КДМВУ, 2002. с. 33-44

5. Федоров А. MIDI в деталях. Часть 1 – Основы. Музыкальное оборудование август 2003. URL: <http://www.muzoborudovanie.ru/articles/midi/midi1.php> (дата звернення: 20.03.2020).

Ігор Дем'янець,
кандидат мистецтвознавства.
Заслужений діяч мистецтв України
м. Івано-Франківськ

РОЗМАЇТТЯ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ В РЕПЕРТУАРІ КАМЕРНОГО ХОРУ «CANTEMUS»

Хорове мистецтво завжди визначало обличчя української культури, а хорову музику вважали феноменом не тільки української, але й світової культури. Історичний процес розвитку хорового мистецтва, збагаченого багатомістовими традиціями, призвів до зародження нової форми хорової культури – камерного хорового виконавства, яке посіло особливе місце у сучасному музичному житті України і призвело до розширення перспектив у сфері діяльності камерних хорових колективів.

Серед сучасних церковних хорових колективів України, які з кожним роком все більше вдосконалюють свою виконавську майстерність у концертних і конкурсних виступах особливе місце займає камерний хор «Cantemus» монастиря Христа Царя провінції отців Василіян Найсвятішого Спасителя в Україні Української Греко-Католицької Церкви (м. Івано-Франківськ).

Про це свідчать численні концертні та фестивальні виступи колективу. Хор – учасник Міжнародного фестивалю “Advent-2001” (м. Відень, Австрія), Міжнародного фестивалю хорової музики “Передзвін” (м. Івано-Франківськ, 2004), Великоднього ярмарку (м. Жешув, Польща, 2008), XIX Pažaislis Music Festival (м. Каунас, Литва, 2014), XIII фестивалю Днів Української культури (м. Голеньов, Польща, 2016), XI Міжнародного хорового фестивалю “Кременецькі хорові вечори “Ave